

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПІ 1.2.10 СУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

Освітньо-професійна програма _____ Соціологія _____

спеціальність _____ 054 Соціологія _____

факультет _____ Історичний _____

2021-2022 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» для здобувачів вищої освіти ОП «Соціологія»
Спеціальність 054 Соціологія

Розробники:

Іванець Т. М., к.п.н., старший викладач кафедри філософії та соціології

© Іванець Т. М., 2021 рік

© МДУ, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 9	Галузь знань 05 «Соціальні і поведінкові науки»	Обов'язкова	
Семестрових модулів - 2	ОП Соціологія Спеціальність 054 «Соціологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		2-й	2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) за вибором здобувача вищої освіти		Семестр	
Загальна кількість годин – 270		3,4-й	3,4-й
Тижневих годин для денної форми здобуття вищої освіти: аудиторних – 3 самостійної роботи здобувача – 6		Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)	Лекції
	год. 26+24		год. 10+8
	Практичні, семінарські		
	год. 20+20		год. 10+8
	Лабораторні		
	год. -		год. -
	Самостійна робота		
	год. 100+80		год. 130+104
	Індивідуальні завдання		
год. 18+18			
Вид контролю			
Залік, екзамен			

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми здобуття вищої освіти – 33/67%
- для заочної форми здобуття вищої освіти – 13/87%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Сучасні соціологічні теорії» є формування у здобувачів вищої освіти комплексних знань про провідні соціологічні теорії сучасності, основні течії та напрямки соціології від другої половини ХХ століття до наших днів, найбільш актуальні проблеми сучасних соціологічних парадигм.

Серед **завдань** навчальної дисципліни можна виділити наступні:

- знайомство з основними понятійними категоріями сучасних соціологічних теорій;
- вивчення основ теоретичних концепцій сучасної та постсучасної соціології;
- формування вміння визначати найбільш значущі теоретичні маркери сучасного соціологічного дискурсу;
- ознайомлення з основами соціологічного мислення.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Сучасні соціологічні теорії» призначена для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» та входить до циклу професійної підготовки. Курс пов'язаний з дисциплінами соціогуманітарного спрямування.

Передумови для вивчення: опанування дисциплін загальної підготовки «Історія України», «Історія української культури», дисциплін професійної підготовки «Вступ до фаху», «Загальна соціологічна теорія», «Історія соціології» та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

Компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у певній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	<p>ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК07. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК09. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК 13. Здатність розробляти власну траєкторію саморозвитку.</p>
Спеціальні (фахові, предметні)	<p>СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.</p> <p>СК02. Здатність до опанування та використання основних класичних</p>

компетентності	<p>та сучасних соціологічних теорій.</p> <p>СК03. Здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому.</p> <p>СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.</p> <p>СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження</p> <p>СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефахівців</p> <p>СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.</p> <p>СК9. Здатність розумітися на специфіці суспільних процесів та особливостях розвитку соціальних спільнот в регіоні.</p> <p>СК10. Здатність планувати, розробляти та реалізовувати проекти соціального спрямування.</p>
Результати навчання	<p>РН-2. Розуміти історію розвитку соціології, її сучасні концепції та теорії, основні проблеми.</p> <p>РН-3. ґрунтовні знання з гуманітарних та соціально-економічних дисциплін, галузевих та спеціальних соціологічних теорій, викладання яких зорієнтоване на можливість практичного застосування отриманих теоретичних знань.</p> <p>РН-10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів.</p> <p>РН-11. Презентувати результати власних досліджень для фахівців і нефахівців.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НЕОКЛАСИЧНІ ТА ПОСТКЛАСИЧНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Тема 1. Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна. Теоретичний синтез в сучасних соціологічних теоріях.

Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна. Мета, завдання та зміст курсу. Соціологічні парадигми. Мікро- та макросоціологічні теорії. Фактори, що вплинули на формування сучасної соціологічної думки. Етапи еволюції соціологічної думки. Класифікація сучасних соціологічних теорій. Проблеми та перспективи розвитку сучасної соціологічної теорії. Пошуки інтеграційного підходу в сучасних соціологічних теоріях. Теорія «структурації» Ентоні Гідденса. Проблема зв'язку проблем мікро- та макрорівневих суспільних проблем, мікро та макро теорій. Теорія «інтеграції свободи і примусу в процесі соціальної дії і соціального порядку» Джеффри Александера. Теорія «інтеграції мікро- і макро- рівнів в об'єктивній та суб'єктивній формах» Джорджа Рітцер (США). «Інтеграція теорії дії і теорії систем» Юргена Хабермаса.

Тема 2. Структурний функціоналізм, неофункціоналізм та теорія конфлікту

Структурний функціоналізм Т. Парсона та Р. Мертона. Критика функціоналізму. Неофункціоналізм. Д.Александр і П.Коломі. Діалектична концепція конфлікту Р.Дарендорфа. Структурно-функціональна теорія конфлікту Л.Козера. Теоретична модель конфлікту Дж.Рекса. Спроби мікрорівня аналізу в теорії конфлікту Р.Коллінза.

Тема 3. Символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія та етнометодологія

Символічний інтеракціонізм Дж. Міда, Г. Блумера, Ч. Кулі. Драматичний підхід І. Гофмана. Феноменологічна соціологія А. Шюца, П. Бергера, Т. Лукмана. Етнометодологія Г. Гарфінкеля.

Тема 4. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору.

Загальна теорія систем Н. Лумана. Теорія обміну Дж. Хоманса, П. Блау, Теорія соціальної мережі Р. Емерсона. Теорія раціонального вибору Дж. Коулмана. Соціальний акціоналізм А. Турена

Тема 5. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства

Соціальний радикалізм Ч. Міллза. Критична теорія суспільства М. Хоркхаймера, Г. Маркузе, Т. Адорно. Теорія комунікативної дії Ю.Хабермаса. Теорії індустріального розвитку суспільства У. Ростоу, Р. Арона, Ж. Елюля, Дж. Гелбрейта.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПОСТМОДЕРНІ ТА ПОСТСУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ

Тема 6. Структуралізм та постструктуралізм

Антропологічний структуралізм К. Леві-Стросс. Структурний марксизм. Постструктуралізм Ш. Лемера та Ж. Дерріда. Соціальна теорія М. Фуко. Структуралістський психоаналіз Ж. Лакана. Семіотична концепція масової комунікації У. Еко. Значення коду читання для сучасного комунікаційного процесу. Соціосеміотичний аналіз міфів Р. Барта. Реклама як особлива форма міфів. Постструктуралізм Б. Латура. Актор-мережева теорія.

Тема 7. Постмодерністська соціальна теорія.

Помірна постмодерністська соціальна теорія: Ф. Джеймсон. Радикальна постмодерністська соціальна теорія: Ж. Бодрийяр. Рефлексивна соціологія П. Бурдьє. Концепція Габітуса. Концепція Т. Куна. Критика соціальних теорій постмодернізму.

Тема 8. Соціологічні теорії гендера та фемінізму.

Особливості становлення та розвитку гендерної та феміністичної теорії. Макро та мікросоціологічні теорії гендеру. Функціоналістична феміністська теорія (М. Джонсон).

Гендерна теорія в межах аналітичної теорії конфлікту (Дж. Чафетс). Феміністична теорія в межах теорії світових систем (К. Б. Уорд). Теорії гендерних відмінностей (культурний фемінізм) Ш. П. Гилман, Дж. Адамс М. Фулер. Теорії гендерної нерівності (ліберальний фемінізм) Б. Фрідан, Дж. Бернар. Теорії гендерного пригнічення: психоаналітичний фемінізм (Дж. Мітчел, Д. Діннерстайн, Н. Ходороф та ін.), соціалістичний та радикальний фемінізм (К. Мілет, З. Ейзенштайн, Д. Сміт та ін.). Фемінізм та постмодерністська теорія. Вплив гендерної та феміністської теорії на розвиток сучасного суспільства

Тема 9. Теорії постіндустріального суспільства.

Поняття «інформаційне суспільство». Теорія постіндустріального суспільства Д. Белла. Інформаційна цивілізація Г. Маклюєна, «глобальне селище». Проблеми модернізації та програмованого суспільства А. Турена. Концепція футурошоку Е. Тоффлера. Мережеве суспільство М. Кастелла. Технотронне суспільство З. Бжезинського. «Індивідуалізоване суспільство» З. Баумана. «Суспільство ризику» У. Бека. Суспільство споживання. «Макдональдизація» суспільства Дж. Рітцера. Фордизм та постфордизм.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Тема 10. Соціальні зміни як об'єкт вивчення соціології

Мета, завдання та структура навчальної дисципліни «Теорія соціальних змін та глобалізація». Поняття «соціальні зміни» у соціологічній науці. Його зв'язок з понятійними категоріями «соціальна динаміка», «соціальний розвиток», «соціальний процес». Ознаки соціальних змін. Причини виникнення. Рівні та характер соціальних змін. Класифікація соціальних змін. Основні форми їх прояву. Мотиви неприйняття суспільством соціальних змін. Інновації як різновид соціальних змін.

Тема 11. Класифікація теорій соціальних змін

Перші еволюційні теорії соціальних змін О. Конта та Г. Спенсера. Еволюційна теорія Лестера Уорда. Еволюціоністські теорії в працях українських соціологів М. Ковалевського, М. Грушевського. Неоеволюційний підхід до вивчення соціальних змін: Г. та Дж. Ленські, Л. Байт, Дж. Стюарт.

Циклічні теорії соціальних змін Н. Данилевського, О. Шпенглера, А. Тойнбі. Соціологічні теорії циклічних змін. В. Парето: циркуляція еліти. Соціокультурна теорія П. Сорокіна.

Функціоналістська модель Т. Парсонса та У. Огборна. Класове суспільство К. Маркса. Конфліктологічна модель Л. Козера та Р. Дарендорфа. С. Гантінгтон про зіткнення цивілізацій у XXI ст. Діяльнісно-структурні концепції соціальних змін. М. Арчер і теорія морфогенеза. А. Етціоні і активне суспільство. Е. Гідденс і теорія структурації. Поняття динамічного соціального поля як альтернативна модель теорій соціальних змін (теорія П. Штомпки).

Тема 12. Соціальні процеси та соціальний розвиток. Особливості процесів глобального розвитку в сучасному світі

Поняття «соціальний процес». Ознаки соціальних процесів. Критерії типологізації та класифікація соціальних процесів. Поняття «соціальний розвиток». Соціальний прогрес та регрес як характеристики соціального розвитку. Теорія соціального прогресу. Управління соціальними процесами. Система соціального управління. Соціальна політика. Особливості соціальних процесів в сучасному українському суспільстві.

Поняття «глобальний розвиток». Соціологічне трактування глобалізації. Ідеологічні напрямки філософії глобального розвитку: ліберальний, марксистський, культурологічний. Основні тенденції сучасних глобалізаційних процесів. Ракурси глобального розвитку: соціально-економічний, соціально-політичний, соціокультурний. Економічна, політична, культурна глобалізація. Мегатенденції глобального цивілізаційного процесу: культурна поляризація, культурна асиміляція, культурна

гібридизація, культурна ізоляція. Наслідки глобалізації. Феномен глокалізації. Вплив процесів глобалізації на розвиток сучасного українського суспільства.

Тема 13. Теорії глобалізації

Підходи до визначення глобалізації. Поняття «глобальне» та «глобалізація». Початок розробки теорій глобалізації. Теорія світ-системи І. Валлерстайна. Теорії глобальної системи. Е. Гідденс «Наслідки сучасності» (1990 р.). Л. Склер «Соціологія глобальної системи» (1991 р.). Теорії глобальної соціальності. Культурна глобалізація та мультикультуралізм. Модель «світової культури» та глокалізація (Р. Робертсон). Моделі глобального простору У. Бека і Г. Терборна. Детериторіалізація соціального в теоріях А.Аппадурі та М.Уотерса. Культура та діяльність у творчості М. Арчер. Цивілізаційна модель С.Гантінгтона. «Глобальне суспільство»: поняття, особливості становлення та розвитку. Види глобального суспільства.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЇ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ ТА РЕВОЛЮЦІЇ

Тема 14. Суспільні рухи як фактор соціальних змін

Підходи до визначення поняття «суспільні рухи». Парадигми суспільних рухів. Парадигма колективної поведінки. Парадигма колективної дії або мобілізації ресурсів. Парадигма «нових суспільних рухів». Основні характеристики суспільного руху. Стадії розвитку суспільного руху. Причини виникнення та класифікація суспільних рухів. Особливості вивчення суспільних рухів.

Тема 15. Особливості суспільних рухів в сучасному світі

Протестні рухи. Поняття «протестний рух». Характерні риси протестних рухів. Класифікація протестних рухів. Протестних рух в Україні. Молодіжний рух. Підходи до поняття «молодіжний рух». Вибух молодіжних рухів в Європі та США у 1960-х роках. Особливості розвитку та періодизація молодіжного руху в Україні. Молодіжні організації: поняття та ознаки. Процес створення молодіжної організації. Функції молодіжної організації. Структура молодіжного руху. Студентський рух. Класифікація молодіжних організацій. Екологічний рух. Історія становлення та основні етапи формування екологічного руху. Основні функції та напрямки діяльності екологічних організацій. Екологічний рух та екологічна політика в Україні. Волонтерський рух: поняття та історія виникнення. Зміст, соціальна спрямованість, фінансові питання та організаційні форми волонтерської діяльності. Світовий досвід волонтерського руху. Волонтерські організації. Особливості волонтерського руху в Україні.

Тема 16. Революція як форма соціальних змін

Революція як форма соціальних змін. Відмінні риси революції від інших форм політичної нестабільності (державний переворот, бунт, повстання, непокора, путч, громадянська війна, війна за незалежність, заворушення, соціальна напруга). Еволюція підходів до концепції «революції». Основні школи теорії революції. Бїхевіористська школа (П. Сорокін), психологічна школа (Дж. Девис, Т. Гарр), структурна школа (Т. Скокпол) і політична (Ч. Тіллі). Характерні риси революції. Типологія революцій.

Тема 17. Особливості революцій кінця XX – початку XXI століть

Особливості революцій кінця XX – початку XXI століть. «Оксамитова революція»: поняття, характерні риси, особливості реалізації в різних країнах. Феномен «кольорової революції». Помаранчева революція в Україні. Революційні рухи в сучасному світі. Революція гідності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	л	інд	с.р		л	с	л	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. НЕОКЛАСИЧНІ ТА ПОСТКЛАСИЧНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ												
Тема 1. Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна. Теоретичний синтез в сучасних соціологічних теоріях.	16	2	4	-	-	10	15	2	-	-	-	13
Тема 2. Структурний функціоналізм, неофункціоналізм та теорія конфлікту	17	6	2	-	-	9	14	2	-	-	-	12
Тема 3. Символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія та етнометодологія	15	6	-	-	-	9	14	2	-	-	-	12
Тема 4. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору.	11	-	2	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Тема 5. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства	13	-	4	-	-	9	14	-	2			12
Разом за змістовим модулем 1	72	14	12	-	-	46	72	6	4	-	-	62
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПОСТМОДЕРНІ ТА ПОСТСУЧАСНІ СОЦІОЛОГІЧНІ ТЕОРІЇ												
Тема 6. Структуралізм та постструктуралізм	15	4	2	-	-	9	15	2	2	-	-	12
Тема 7. Постмодерністська соціальна теорія	15	4	2	-	-	9	15		2	-	-	12
Тема 8. Соціологічні теорії гендера та фемінізму	13	-	4	-	-	9	15	-	2	-	-	13
Тема 9. Теорії постіндустріального	17	4	4	-	-	9	15	2	-	-	-	13

суспільства													
Разом за змістовим модулем 2	60	12	12	-	-	36	60	4	6	-	-	50	
ІНДЗ	18	-	-	-	18	-	18	-	-	-	18		
Усього годин	150	26	24	-	18	82	150	10	10	-	18	11	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ТЕОРІЇ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН ТА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ													
Тема 10. Соціальні зміни як об'єкт вивчення соціології	14	2	4	-	-	8	14	2	2	-	-	12	
Тема 11. Класифікація теорій соціальних змін	12	2	2	-	-	8	14			-	-	12	
Тема 12. Соціальні процеси та соціальний розвиток. Особливості процесів глобального розвитку в сучасному світі	12	2	2	-	-	8	14	2	2	-	-	12	
Тема 13. Теорії глобалізації	15	4	4	-	-	7	14			-	-	12	
Разом за змістовим модулем 1	53	10	12	-	-	31	56	4	4	-	-	48	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ТЕОРІЇ СУСПІЛЬНИХ РУХІВ ТА РЕВОЛЮЦІЙ													
Тема 14. Суспільні рухи як фактор соціальних змін	10	2	-	-	-	8	14	2	2	-	-	12	
Тема 15. Особливості суспільних рухів в сучасному світі	12	2	2	-	-	8	14			-	-	12	
Тема 16. Революція як форма соціальних змін	14	4	2	-	-	8	14	2	2	-	-	12	
Тема 17. Особливості революцій кінця ХХ – початку ХХІ століть	13	2	4	-	-	7	14			-	-	12	
Разом за змістовим модулем 2	49	10	8	-	-	31	56	4	4	-	-	48	
ІНДЗ	18	-	-	-	18	-	18	-	-	-	18		
Усього годин	120	20	20	-	18	62	120	8	8	-	18	96	

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№з/п	Назвтеми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
I семестр				
1	<p>Розвиток сучасних соціологічних теорій: особливості, проблеми та перспективи</p> <p>1.Класифікації етапів розвитку соціології як науки та дискусії довкола їхнього вирізнення.</p> <p>2.«Кризи в соціології», їх передумови, витоки та наслідки.</p> <p>3.Парадигмальний підхід в соціології. Метапарадигми.</p> <p>4.Трансформація основних функцій соціології під впливом глобалізації.</p> <p>5.Мультипарадигмальність та соціологічне метатеоретизування</p> <p>6.Еволюція дослідницьких механізмів в соціології.</p> <p>7.Перспективи розвитку сучасної соціології.</p>	Вивчити особливості розвитку сучасних соціологічних теорій: особливості, проблеми та перспективи	2	РН3 РН3 РН10 РН11
2	<p>Теорія структурації Е. Гідденса</p> <p>1.Поняття структурації, структури, соціального агента та практики.</p> <p>2.Час та простір в теорії Е. Гідденса.</p> <p>3.Соціальна система та дія у Гідденса.</p> <p>4.Погляди Гідденса на сучасне суспільство (модернізацію, глобалізацію, мультикультуралізм, соціальну нерівність, систему освіти тощо).</p>	Проаналізувати особливості теорії структурації Е. Гідденса	2	РН3 РН3 РН10 РН11
3	<p>Соціологія фігурації Н. Еліаса</p> <p>1.Соціологія як наука за Еліасом.</p> <p>2.Поняття фігурації.</p> <p>3.Теорія фігурації та соціального процесу.</p> <p>4.Теорія цивілізації Н. Еліаса.</p>	Проаналізувати соціологію фігурації Н. Еліаса	2	РН3 РН3 РН10 РН11

	5.Символічна теорія знання			
4	<p>Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору</p> <p>1.Загальна теорія систем Н. Лумана.</p> <p>2.Теорія соціального обміну Дж. Хоманса та П. Блау.</p> <p>3.Теорія соціальної мережі Р. Емерсона.</p> <p>4.Теорія раціонального вибору Дж. Коулмана.</p> <p>5.Соціальний акціоналізм А. Турена</p>	Дослідити характерні риси теорії систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору	2	РН3 РН3 РН10 РН11
5	<p>Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства</p> <p>1.Соціальний радикалізм Ч. Міллза.</p> <p>2.Критична теорія суспільства М. Хоркхаймера, Г. Маркузе , Т. Адорно.</p> <p>3.Особливості теорії індустріального розвитку суспільства У. Ростоу.</p> <p>4.Особливості теорії індустріального розвитку суспільства Р. Арона.</p> <p>5.Особливості теорії індустріального розвитку суспільства Ж. Елюля.</p> <p>6.Особливості теорії індустріального розвитку суспільства Дж. Гелбрейта.</p>	Вивчити особливості неомарксистських теорій та теорій індустріального суспільства	2	РН3 РН3 РН10 РН11
6	<p>Соціологічні погляди Ю. Хабермаса</p> <p>1.Витоки та еволюція поглядів Ю. Хабермаса. Критична теорія.</p> <p>2.Комунікативна дія в теорії Ю. Хабермаса.</p> <p>3.Поняття "життєвий світ" та "система" у Ю. Хабермаса.</p> <p>4.«Колонізація життєвого світу»: агентно-структурний підхід</p> <p>5.Публічна сфера та публіка в теорії Ю. Хабермаса.</p>	Дослідити особливості соціологічних поглядів Ю. Хабермаса	2	РН3 РН3 РН10 РН11
7	<p>Структуралізм та постструктуралізм</p> <p>1.Семіотична концепція</p>	Проаналізувати особливості структуралізму та	2	РН3 РН3 РН10

	<p>масової комунікації У. Еко. 2.Значення коду читання для сучасного комунікаційного процесу (за У. Еко). 3.Соціосеміотичний аналіз міфів Р. Барта. 4.Реклама як особлива форма міфів (за Р. Бартоном). 5.Постструктуралізм Б. Латура. Актор-мережева теорія.</p>	постструктуралізму		RH11
8	<p>Рефлексивна соціологія П. Бурдьє 1."Габітус" як ключове поняття в теорії Бурдьє. Агент, структури, практики. 2.Соціальний простір та його ієрархія в теорії П. Бурдьє. 3.Соціальне поле та капітал: підходи до розуміння та типологізації 4.Життєві стилі та символічна боротьба у П. Бурдьє</p>	Визначити характерні риси рефлексивної соціології П. Бурдьє	2	RH3 RH3 RH10 RH11
9	<p>Гендерні та феміністичні теорії 1.Особливості становлення та розвитку гендерної та феміністичної теорії. Макро та мікросоціологічні теорії гендеру. 2.Функціоналістична феміністська теорія (М. Джонсон). 3.Гендерна теорія в межах аналітичної теорії конфлікту (Дж. Чафетс). Феміністична теорія в межах теорії світових систем (К. Б. Уорд). 4.Теорії гендерних відмінностей (культурний фемінізм) Ш. П. Гилман, Дж. Адамс М. Фулер. 5.Теорії гендерної нерівності (ліберальний фемінізм) Б. Фрідан, Дж. Бернар. 6.Теорії гендерного пригнічення: психоаналітичний фемінізм (Дж. Мітчел, Д. Діннерстайн, Н.Ходороф та ін.),</p>	Проаналізувати особливості гендерних та феміністичних теорій	4	RH3 RH3 RH10 RH11

	соціалістичний та радикальний фемінізм (К. Мілет, З. Ейзенштайн, Д. Сміт та ін.). 7.Фемінізм та постмодерністська теорія. 8.Вплив гендерної та феміністської теорії на розвиток сучасного суспільства			
10	Суспільство споживання, макдоналізація, фордизм 1."Суспільство споживання": поняття, характерні риси, особливості виникнення та еволюції концепції 2.Теоретична концепція "суспільства споживання" у творчості Ж. Бордїяра 3.Макдоналізація: поняття та принципи, зв'язок з глобалізацією. Американізація. 4.Фордизм як принцип раціональності. Постфордизм та постмакдоналізація	Дослідити особливості суспільства споживання, макдоналізації, фордизму	4	RH3 RH3 RH10 RH11
II семестр				
1	Інновації як різновид соціальних змін 1.Поняття та основні форми інновацій. Інноваційна поведінка 2.Соціальний ефект інновацій та причини неприйняття їх суспільством 3.Протидія інноваціям. Поняття інноваційного конфлікту 4.Причини та особливості протікання інноваційних конфліктів 5.Шляхи вирішення інноваційних конфліктів та їх наслідки	Вивчити характерні риси інновацій як різновиду соціальних змін	2	RH3 RH3 RH10 RH11
2	Технічні, наукові, промислові революції та їх вплив на соціальне життя 1.Технічні революції та соціальні зміни 2.Значення наукових революцій для світового суспільного розвитку	Проаналізувати особливості технічних, наукових, промислових революцій та їх вплив на соціальне життя	2	RH3 RH3 RH10 RH11

	3.Вплив промислових революцій на соціальне життя			
3	Діяльнісно-структурні концепції соціальних змін 1.М. Арчер і теорія морфогенеза. 2.А. Етціоні і активне суспільство. 3.Е. Гідденс і теорія структурації. 4.Поняття динамічного соціального поля як альтернативна модель теорій соціальних змін (теорія П.Штомпки).	Проаналізувати діяльнісно-структурні концепції соціальних змін	2	RH3 RH3 RH10 RH11
4	Особливості розвитку соціальних процесів в сучасному українському суспільстві 1.Соціально-економічні та політичні процеси: соціологічний аналіз 2.Демографічні та урбанізаційні процеси. 3.Соціальна структура та соціальна мобільність. 4.Соціокультурні процеси. 5.Вплив процесів глобалізації на розвиток сучасного українського суспільства	Дослідити характерні риси розвитку соціальних процесів в сучасному українському суспільстві	2	RH3 RH3 RH10 RH11
5	Глобальне суспільство 1.«Глобальне суспільство»: поняття, особливості становлення та розвитку. 2.Глобальне відкрите суспільство. 3.Глобальне громадянське суспільство. 4.Глобальне суспільство знань.	Вивчити підходи до розуміння глобального суспільства	2	RH3 RH3 RH10 RH11
6	Вплив процесів глобалізації на розвиток сучасного українського суспільства 1.Особливості залучення України в економічну глобалізацію 2.Прояви політичної глобалізації в українських реаліях 3.Інтеграція України в глобальну правову систему 4.Культурна глобалізація та	Дослідити вплив процесів глобалізації на розвиток сучасного українського суспільства	2	RH3 RH3 RH10 RH11

	Україна 5.Україна в глобальному освітньому просторі			
7	Волонтерський рух 1.Поняття та історія виникнення волонтерського руху. 2.Зміст, соціальна спрямованість, фінансові питання та організаційні форми волонтерської діяльності. 3.Світовий досвід волонтерського руху. 4.Волонтерські організації. 5.Особливості волонтерського руху в Україні.	Проаналізувати особливості формування та розвитку волонтерського руху	2	РН3 РН3 РН10 РН11
8	Кольорові революції 1.Бульдзерна революція (Югославія, 2000) 2.Революція троянд (Грузія, 2003) 3.Революція тюльпанів (Киргизія, 2005) 4.Волошкова або джинсова революція (Білорусь, 2006) 5.Кедрова революція (Ліван, 2005) та пурпурна революція (Ірак, 2005)	Визначити характерні риси кольорових революцій	2	РН3 РН3 РН10 РН11
9	Гібридні війни як фактор соціальних змін 1.«Гібридна війна» як продукт постіндустріального суспільства: поняття, сутність, структура, ознаки 2.Гібридні війни у сучасному світі 4.Конфлікт на Сході України як приклад гібридної війни 5.Соціальні наслідки гібридних війн	Проаналізувати гібридні війни як фактор соціальних змін	4	РН3 РН3 РН10 РН11

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

№з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	-	-	-	-

7. Самостійна робота

№з/п	Зміст роботи	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
I семестр			
1	Підготовка до лекційних занять	34	50
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	48	62
4	Виконання індивідуальних завдань (зазначаються види завдань)	18	18
	Разом	100	130
II семестр			
1	Підготовка до лекційних занять	12	24
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	20	32
3	Підготовка до екзамену	30	30
4	Виконання індивідуальних завдань (зазначаються види завдань)	18	18
	Разом	80	104

Теми для самостійного вивчення

I семестр

1. Критика теорій соціального конфлікту
2. Символізм інтелектуальної власності
3. Проблема «чужий/інший» та феномен ксенофобії
4. Суспільство як аутопоезійна система
5. Технокапіталізм
6. Проблема подолання суб'єкт-об'єктного протиставлення у соціологічній теорії Н. Еліаса.
7. Передумови виникнення структуралізму в соціологічних теоріях
8. Критика соціальних теорій постмодернізму
9. Фемінізм у постмодерністських соціологічних теоріях
10. А. Гоулднер і криза західної соціології
11. Соціологія перед обличчям глобальних викликів

II семестр

1. Типологія факторів, що спричиняють соціальні зміни.
2. Теорія природної соціальної еволюції.
3. Поняття цивілізаційного циклу.
4. Соціологізм Е.Дюркгейма
5. «Третя промислова революція» і сучасна соціальна динаміка
6. Криза другого модерну: нові соціальні нерівності
7. Соціальні рухи епохи модерну
8. Феномен «мирної» революції
9. Тероризм як напрям гібридної війни

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні навчально-дослідні завдання являються невід'ємною формою набуття нових знань та навичок з курсу «Сучасні соціологічні теорії» та вагомою

частиною самостійної роботи здобувача вищої освіти над матеріалами курсу. Контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється в індивідуальному порядку. Виконання здобувачем вищої освіти ІНДЗ є обов'язковою умовою оцінювання його успішності з освоєння курсу. До критеріїв оцінювання ІНДЗ відносяться наступні: повнота та змістовність інформації, коректність формулювань, логічність; володіння матеріалом; творчий підхід, вчасне виконання.

ІНДЗ за змістовим модулем 1:

Проаналізуйте будь-яку ситуацію з Вашого повсякденного життя (або ситуацію з книги чи кінофільму) з позицій двох соціологічних теорій / концепцій.

Обсяг роботи – 2-3 сторінки.

ІНДЗ за змістовим модулем 2.

Підготуйте презентацію в Power Point, яка б давала порівняльну характеристику будь-яких двох сучасних теорій постіндустріального суспільства (на вибір здобувача вищої освіти).

Обсяг презентації – 10-15 слайдів. До презентації має додаватися текст виступу.

ІНДЗ за змістовим модулем 3:

1. Напишіть есе на одну з запропонованих тем.

- а. «Глобальне суспільство як якісно новий рівень розвитку людської спільноти»
- б. «Глобальне суспільство як загроза існуванню людства»

Обсяг – 2-3 сторінки. При оцінюванні буде звертатися увага на те, наскільки автору вдалося розкрити власне бачення проблеми, а не позицію дослідників з цієї проблематики.

ІНДЗ за змістовим модулем 4:

2. Складіть таблицю «Соціальні наслідки гібридних війн (на прикладі Сходу України)» за запропонованою формою:

Поняття «гібридна війна»	
Гібридна війна – це ...	
Критерії гібридної війни	Їх прояви в конфлікті на Сході України
-	-
Соціальні наслідки конфлікту для України	
-	

8. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомогою мультимедіа засобів; практичні: контрольні роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи та проходження поточного тестування.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі екзамену.

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Поняття «соціальні зміни» у соціологічній науці, його співвідношення з категоріями «соціальна динаміка», «соціальний розвиток», «соціальний процес».
2. Ознаки, причини виникнення, рівні та характер соціальних змін.

3. Класифікація соціальних змін.
4. Мотиви неприйняття суспільством соціальних змін.
5. Інновації як різновид соціальних змін.
6. Еволюційні теорії соціальних змін О. Конта, Г. Спенсера, Л. Уорда.
7. Еволюціоністські теорії в працях українських соціологів М. Ковалевського, М. Грушевського.
8. Неоеволюційний підхід до вивчення соціальних змін: Г. та Дж. Ленські, Л. Байт, Дж. Стюарт.
9. Циклічні теорії соціальних змін Н. Данилевського, О. Шпенглера, А. Тойнбі.
10. Циркуляція еліт В. Парето.
11. Соціокультурна теорія П. Сорокіна.
12. Функціоналістська модель Т. Парсонса та У. Огборна.
13. Класове суспільство К. Маркса.
14. Конфліктологічна модель Л. Козера та Р. Дарендорфа.
15. С. Гантінгтон про зіткнення цивілізацій у XXI ст.
16. Діяльнісно-структурні концепції соціальних змін: теорія морфогенеза М. Арчер, активне суспільство А. Етціоні, теорія структурації Е. Гідденса.
17. Поняття динамічного соціального поля П. Штомпки.
18. Теорії індустріального суспільства І. Ростоу, Р. Арона, Дж. Гелбрейта, Ж. Еллюля.
19. Теорії постіндустріального суспільства Г. Белла, А. Тоффлера, А. Турена, Г. Макклуюена, З. Бжезинського, М. Кастеллса, З. Баумана.
20. Початок розробки теорій глобалізації, поняття «глобальне» та «глобалізація».
21. Теорія світ-системи І. Уоллерстайна.
22. Теорії глобальної систем: «Наслідки сучасності» (1990 р.) Е. Гідденса та «Соціологія глобальної системи» (1991 р.) Л. Склера.
23. Модель «світової культури» Р. Робертсона.
24. Моделі глобального простору У. Бека і Г. Терборна.
25. Детериторіалізація соціального в теоріях А. Аппадурі та М. Уотерса.
26. «Глобальне суспільство»: поняття, особливості становлення та розвитку, види.
27. Соціальний процес: поняття, ознаки, класифікація.
28. Поняття «соціальний розвиток».
29. Соціальний прогрес та регрес як характеристики соціального розвитку.
30. Теорія соціального прогресу.
31. Управління соціальними процесами. Соціальна політика.
32. Особливості соціальних процесів в сучасному українському суспільстві.
33. Соціологічне трактування глобалізації, поняття «глобальний розвиток»
34. Основні тенденції та напрямки сучасних глобалізаційних процесів. Наслідки глобалізації.
35. Тенденції глобального цивілізаційного процесу: культурна поляризація, культурна асиміляція, культурна гібридизація, культурна ізоляція.
36. Вплив процесів глобалізації на розвиток сучасного українського суспільства.
37. Суспільні рухи: підходи до визначення та основні парадигми.
38. Парадигма колективної поведінки.
39. Парадигма колективної дії або мобілізації ресурсів.
40. Парадигма «нових суспільних рухів».
41. Основні характеристики та стадії розвитку суспільного руху.
42. Причини виникнення та класифікація суспільних рухів.
43. Протестні рухи: поняття, характерні риси, класифікація.
44. Протестний рух в Україні.
45. Молодіжний рух: поняття та особливості історичного розвитку.
46. Особливості розвитку та періодизація молодіжного руху в Україні.
47. Молодіжні організації: поняття, ознаки, функції, процес створення, класифікація.

48. Структура молодіжного руху. Студентський рух.
49. Історія становлення, основні функції та напрямки діяльності екологічного руху.
50. Екологічний рух та екологічна політика в Україні.
51. Волонтерський рух: поняття, історія виникнення, соціальна спрямованість, фінансові питання та організаційні форми.
52. Світовий досвід волонтерського руху. Волонтерські організації.
53. Особливості волонтерського руху в Україні.
54. Революція як форма соціальних змін, еволюція підходів.
55. Основні школи теорії революції: біхевіористська (П. Сорокін), психологічна (Дж. Девис, Т. Гарр), структурна (Т. Скокпол), політична (Ч. Тіллі).
56. Характерні риси та типологія революції.
57. Особливості революцій кінця ХХ – початку ХХІ століть.
58. «Оксамитова революція»: поняття, характерні риси, особливості реалізації.
59. Феномен «кольорової революції». Помаранчева революція в Україні.
60. Революційні рухи в сучасному світі.
61. Революція Гідності як новий тип революцій ХХІ століття

Післятестацийний моніторинг проводиться у вигляді ректорської контрольної роботи, що передбачає виконання тестових завдань на навчальному порталі МДУ.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
2,5	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів

	та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
	Денна форма			Заочна форма		
I семестр						
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Сучасні соціологічні теорії як навчальна дисципліна. Теоретичний синтез в сучасних соціологічних теоріях.	17	0,57	10	12	0,4	2
лекційні	5	0,17	2	12	0,4	2
семінарські	12	0,4	8	-	-	-
Тема 2. Структурний функціоналізм, неофункціоналізм та теорія конфлікту	18	0,6	7	12	0,4	3
лекційні	12	0,4	3	12	0,4	3
семінарські	6	0,2	4	-	-	-
Тема 3. Символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія	12	0,4	3	14	0,47	3

та етнометодологія						
лекційні	12	0,4	3	14	0,47	3
семінарські	-	-	-	-		-
Тема 4. Теорія систем, теорія обміну, мережева теорія та теорія раціонального вибору.	6	0,2	4	14	0,47	10
лекційні	-	-	-	-		-
семінарські	6	0,2	4	14	0,47	10
Тема 5. Неомарксистські теорії та теорії індустріального суспільства	12	0,4	8	14	0,47	10
лекційні	-	-	-	-	-	-
семінарські	12	0,4	8	14	0,47	10
Виконання ІЗ	9	0,3	8	9	0,3	6
Змістовий модуль 2						
Тема 6. Структуралізм та постструктуралізм	16	0,53	6	19	0,63	10
лекційні	10	0,33	2	6	0,2	2
семінарські	6	0,2	4	13	0,43	8
Тема 7. Постмодерністська соціальна теорія	16	0,53	6	20	0,67	10
лекційні	10	0,33	2	6	0,2	2
семінарські	6	0,2	4	14	0,47	8
Тема 8. Соціологічні теорії гендера та фемінізму	12	0,4	8	14	0,47	12
лекційні	-	-	-	-	-	-
семінарські	12	0,4	8	14	0,47	12
Тема 9. Теорії постіндустріального суспільства	22	0,73	6	12	0,4	2
лекційні	11	0,37	2	12	0,4	2
семінарські	11	0,37	4	-	-	-
Виконання ІЗ	9	0,3	9	9	0,3	7
Підсумковий тест	1	0,03	25	1	0,03	25
Підсумок	150	5	100	150	5	100
II семестр						
Змістовий модуль 3						
Тема 10. Соціальні зміни як об'єкт вивчення соціології.	11	0,37	7	9	0,3	1
лекційні	3	0,1	1	4	0,13	1
семінарські	8	0,27	6	5	0,17	-
Тема 11. Класифікація теорій соціальних змін	7	0,23	4	9	0,3	8

лекційні	3	0,1	1	4	0,13	1
семінарські	4	0,13	3	5	0,17	7
Тема 12. Соціальні процеси та соціальний розвиток. Особливості процесів глобального розвитку в сучасному світі	8	0,26	4	9	0,3	1
лекційні	4	0,13	1	4	0,13	1
семінарські	4	0,13	3	5	0,17	8
Тема 13. Теорії глобалізації.	14	0,47	7	9	0,3	
лекційні	6	0,2	1	4	0,13	1
семінарські	8	0,27	6	5	0,17	7
Виконання ІЗ	9	0,3	7	9	0,3	7
Змістовий модуль 4						
Тема 14. Суспільні рухи як фактор соціальних змін	4	0,13	1	9	0,3	8
лекційні	4	0,13	1	4	0,13	1
семінарські	-	-	-	5	0,17	7
Тема 15. Особливості суспільних рухів в сучасному світі	7	0,23	4	9	0,3	1
лекційні	3	0,1	1	4	0,13	1
семінарські	4	0,13	3	5	0,17	-
Тема 16. Революція як форма соціальних змін	10	0,33	4	9	0,3	1
лекційні	6	0,2	1	4	0,13	1
семінарські	4	0,13	3	5	0,17	-
Тема 17. Особливості революцій кінця ХХ – початку ХХІ століть	11	0,37	4	9	0,3	8
лекційні	3	0,1	1	4	0,13	1
семінарські	8	0,27	3	5	0,17	7
Виконання ІЗ	9	0,3	8	9	0,3	7
Підготовка і складання екзамену	30	1	50	30	1	50
Підсумок	120	4	100	120	4	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	вдмiнно добре задовiльно	зараховано
82-89	B		
74-81	C		
64-73	D		

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet.

13. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Абель Т. Социология: Основы теории. 2–е изд. М. : Вузовская книга, 2006. 192 с.
2. Головин Н.А. Современные социологические теории: Учебник и практикум для бакалавриата и магистратуры. М.: Изд-во «Юрайт», 2016. 377 с.
3. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов. Отв. ред. Г. В. Осипов. М.: Издательство НОРМА, 2001. 576с.
4. Колесниченко М.Б. Современные социологические теории : учеб. пособие. Пермь: Изд-во Перм. гос. техн. ун-та, 2008. 114 с.
5. Кравченко С.А. Социология модерна и постмодерна в динамически меняющемся мире: / С.А. Кравченко. М.: МГИМО-Университет, 2007. 264 с.
6. Култаева М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ – ХХІ століття. Навчальний посібник. Харків : Карківський національний університет ім. В.Н. Каразіна, 2013. 372 с.
7. Ритцер Дж. Современные социологические теории / А. Бойков (пер.с англ.), А. Лисицына (пер.с англ.). 5.изд. СПб. : Питер, 2002. 686с.
8. Современные социологические теории общества / РАН; Институт научной информации по общественным наукам / Н.Л. Полякова (сост.и науч. ред.). М., 1996. 186 с.
9. Соціологічна теорія: традиції та сучасність : Навчальний посібник / За ред. А.Ручки. К., 2007. 363 с. URL : <https://i-soc.com.ua/assets/files/library/ruchka-kostenko.pdf>

Додаткова література

1. Арон Р. Демократия и тоталитаризм. М.: Политиздат, 1993. 190 с.
2. Бауман З. Индивидуализированное общество / Центр исследований постиндустриального общества; Журнал "Свободная мысль". М.: Логос, 2002. 326 с.
3. Бауман З. Мыслить социологически. М., 1996.
4. Бауман З. От пилигрима к туристу или краткая история идентичности. URL : <http://www.urbanclub.ru/?p=54>.
5. Бауман З. Пьер Бурдьё, или диалектика *vita contemplativa* и *vita activa* // Социологический журнал. 2002. N 3. С. 5-19.
6. Бауман З. Пять прогнозов и множество оговорок // Иностранная литература. 2006. № 8.
7. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну. М., 2000.

8. Бек У. Что такое глобализация? Ошибки глобализма - ответы на глобализацию. М., 2001.
9. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / В.Л. Иноземцев (пер.с англ.). М.: Academia, 1999. 787 с.
10. Беляев А. Б. Социально-философская концепция Ю. Хабермаса: восприятие в российской социологии // Журнал социологии и социальной антропологии. Том IV, 2001. № 3.
11. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности. Трактат по социологии знания. М., 1995.
12. Бодрийяр Ж. В тени молчаливого большинства, или Конец социального. Екатеринбург. 2000.
13. Бодрийяр Ж. Общество потребления. М., 2006.
14. Бодрийяр Ж. Символический обмен и смерть. М., 2000.
15. Бодрийяр Ж. Соблазн. М., 2000.
16. Бодрийяр Ж. Система вещей. М., 2001.
17. Бурдьё П. Социология политики: пер. с франц. М.: Socio-Logos, 1993. 336 с.
18. Бурдьё П. Социология социального пространства. М., СПб, 2005.
19. Бурдьё П. Структура, габитус, практика // Журнал социологии и социальной антропологии. Том I. 1998. № 2.
20. Валерстайн И. Маркс и история: плодотворное и неплодотворное прочтение (из книги Э. Балибара и И. Валлерстайна "Раса, нация, класс. Двусмысленные идентичности") URL : <http://avtonom.org/old/lib/theory/wallerstein/marx-history.html?q=lib/theory/wallerstein/marx-history.html>.
21. Валлерстайн И. Маркс и слаборазвитость // Социология: теория, методы, маркетинг. 2008. № 1.
22. Вальденфельс Б. Топографія Чужого: Студії до феноменології Чужого. К., 2004.
23. Вандельфельс Б. Мотив чужого. Минск, 1999.
24. Габермас Ю. Залучення Іншого: Студії з політичної теорії. Львів, 2006.
25. Габермас Ю. Філософський дискурс Модерну. К., 2001.
26. Гарфинкель, Г. Исследование привычных оснований повседневных действий // Социологическое обозрение. 2002. Т. 2. № 1. С. 42-70.
27. Гарфинкель, Г. Исследования по этнометодологии. СПб, 2007.
28. Гарфинкель, Г. Концепция и экспериментальные исследования "доверия" как условия стабильных согласованных действий // Социологическое обозрение. 2009. Т. 8. № 1. С. 3-25.
29. Гарфинкель, Г. Обыденное знание социальных структур: документальный метод интерпретации в профессиональном и непрофессиональном поиске фактов // Социологическое обозрение. 2003. Т. 3. № 1. С. 3-19.
30. Гарфинкель, Г. Что такое этнометодология? // Социологическое обозрение. 2003. Т. 3. № 4. С. 3-25.
31. Гидденс Э. Девять тезисов о будущем социологии // THESIS: теория и история экономических и социальных институтов и систем. 1993. № 1. С. 57-82.
32. Гидденс Э. Новые правила социологического метода // Теоретическая социология: Антология: В 2 ч. М., 2002. Ч. 2.
33. Гидденс Э. Пол, патриархат и развитие капитализма // Социологические исследования. 1992. № 7. С. 135 -140.
34. Гидденс Э. Роберт Мертон о структурном анализе // Социальные и гуманитарные науки. Сер. 11: Социология. 1993. №1. С.34-33.
35. Гидденс Э. Судьба, риск и безопасность // THESIS. 1994. № 5. С. 107-134.
36. Гидденс Э. Ускользающий мир: как глобализация меняет нашу жизнь. М., 2004.
37. Гидденс Э. Устройство общества: Очерк теории структуриации. 2-е изд. М., 2005.

38. Гидденс Э. Элементы теории структуризации // Современная социальная теория: Бурдьё, Гидденс, Хабермас. Новосибирск, 1995.
39. Дарендорф Р. Современный социальный конфликт. Очерк политики свободы. М., 2002.
40. Дарендорф Р. Элементы теории социального конфликта // Социс (Социологические исследования). 1994. № 5. С. 142-147.
41. Кастельс М. Галактика Интернет: Размышления об Интернете, бизнесе и обществе. Екатеринбург, 2004.
42. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура. М., 2000.
43. Кастельс М., Химанен П. Информационное общество и государство благосостояния: Финская модель. М., 2002.
44. Козер Л. А. Функции социального конфликта. М., 2000. 295 с.
45. Кун Т. Логика открытия или психология исследования? // Философия науки. Вып. 3. М., 1997. С.20-48.
46. Кун Т. Структура научных революций. М., 1977.
47. Луман Н. Невероятность коммуникации // Проблемы теоретической социологии. Вып 3. СПб, 2000.
48. Луман Н. Общество общества. Ч.1. Общество как социальная система. М., 2004.
49. Луман Н. Общество общества. Ч.2. Медиа коммуникации. М., 2005.
50. Луман Н. Понятие общества // Проблемы теоретической социологии - СПб, 1994. С. 25-42.
51. Луман Н. Почему необходима "системная теория"? // Проблемы теоретической социологии. СПб, 1994. С. 43-54.
52. Луман Н. Реальность массмедиа. М., 2005.
53. Луман Н. Социальные системы: Очерк общей теории // Западная теоретическая социология 80-х годов. Реферативный сборник. М., 1989. С. 41-64.
54. Луман Н. Тавтология и парадокс в самоописаниях современного общества // СОЦИО-ЛОГОС. Вып. 1. 1991. С. 194 - 218.
55. Луман Н. Что такое коммуникация? // Социологический журнал. 1995. №3. С. 114-125.
56. Маклюэн М. Галактика Гутенберга: Становления людини друкованої книги / В.І. Постнікова (пер.з англ.), С.В. Єфремова (пер.з англ.). К. : Ніка-Центр, 2001. 464 с.
57. Маклюэн М. Галактика Гутенберга. Становление человека печатающего = The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man. М., 2005.
58. Маклюэн М. С появлением Спутника планета стала глобальным театром, в котором нет зрителей, а есть только актеры // Кентавр. М., 1994. № 1. С. 20-31.
59. Маклюэн М. Телевидение. Робкий гигант // Современные проблемы личности : журнал. № 1. С. 138-148.
60. Мертон Р. К. Социальная структура и аномия // Социология преступности (Современные буржуазные теории). М.: Прогресс, 1966. С. 299-313.
61. Мертон Р. К. Социальная теория и социальная структура // Социологические исследования. 1992. № 2-4.
62. Мертон Р. К. Явные и латентные функции // Американская социологическая мысль. М., 1996.
63. Мертон Р. Эффект Матфея в науке: символизм интеллектуальной собственности // THESIS. 1993. Вып.3. С.256-276.
64. Парсонс Т. О структуре социального действия / В.Ф. Чеснокова (общ. ред.), И. Бакштейн, С.А. Белановский (общ. ред.). 2.изд. М.: Академический Проект, 2002. 878 с.
65. Покровский, Н. Е. Одиннадцать заповедей функционализма Роберта Мертона // Социологические исследования. 1992. № 2. С.114-117.

66. Ритцер Дж. Макдональдизация общества: традиционные и новые ценности: политика, социум, культура. М., 2001.
67. Тоффлер А. Футурошок. СПб.: Лань, 1997. 464 с.
68. Тоффлер Е. Третя Хвиля / Андрій Євса (пер.з англ.). К.: Видавничий дім «Всесвіт», 2000. 475 с.
69. Турен А. Возвращение человека действующего: Очерк социологии / Е.А. Самарская (пер.с фр.). М.: Научный мир, 1998. 204 с.
70. Турен А. Повернення дієвця. К., 2003.
71. Уотсон Р. Этнометодологический анализ текстов и чтения // Социологический журнал. 2006. № 1-2..
72. Фливерберг Б. Хабермас и Фуко - теоретики гражданского общества // СоцИс : Соц. исслед. 2000. № 2. С. 127-136.
73. Фромм Э. Бегство от свободы / Г.Ф. Швейник (пер.). 2. изд. М.: Прогресс, 1995. 253 с.
74. Фромм Э. Иметь или Быть?; Психоанализ и религия; Искусство любить. Исследование природы любви / Н. Петренко (пер.), О. Иванчук (пер.). К.: Ника-Центр, 1998. 400 с.
75. Фуко М. Археология знания. К., 1996.
76. Фуко М. Воля к истине. По ту сторону знания, власти и сексуальности. - М., 1996.
77. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы: На пути к либеральной евгенике? М., 2002.
78. Хабермас Ю. Модерное сознание времени и его потребность в самоудовлетворении // Философские науки. 1997. № 2. С. 46–54.
79. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. - СПб., 2000.
80. Хантингтон С. Кто мы?: Вызовы американской национальной идентичности. М., 2004.
81. Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. — М.: АСТ, 2003.
- Бауман З. Национальное государство — что дальше (фрагмент) // Отечественные записки. 2002. № 6.
82. Хоманс Дж. Социальное поведение как обмен // Современная зарубежная социальная психология. М., 1984. - С. 82-91.
83. Штопов Б. Социально - экономические эксперименты Генри Форда // Проблемы теории и практики управления. 2002. № 6. С. 109-113.
84. Шюц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии. М.: Институт Фонда "Общественное мнение", 2003. 334 с.
85. Шюц А. Структура повседневного мышления // Социологические исследования. 1988. №2. С.129-137.
86. Щербина В. М. Образи інформаційного суспільства: соціологічний вимір. К., 2005.

14. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;

- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGiVtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

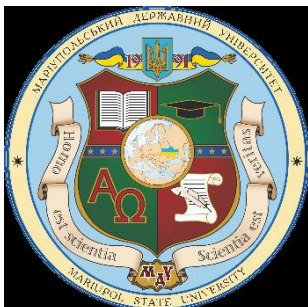
2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

15. Загальна інформація про навчальну дисципліну

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Сучасні соціологічні теорії
Освітня програма	Соціологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Філософії та соціології
Викладач ШБ, посада	Іванець Тетяна Мирославівна, старший викладач кафедри філософії та соціології
Електронна адреса викладача	t.iwanets@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Вівторок кожного тижня, 12:00, каб. 209а (Історичний факультет) або онлайн (платформи Google Meet, Телеграм)
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=7433
Компетентності та програмні результати навчання	ЗК01, ЗК02, ЗК04, ЗК05, ЗК07, ЗК08, ЗК09, ЗК11, ЗК12 СК01, СК02, СК03, СК04, СК05, СК06, СК07, СК08, СК09, СК-10 РН-2, РН-3, РН-10, РН-11

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінар.		
III-й та IV-й	150/5 та 120 /4	26 та 20	24 та 20	Есе, аналітичні записки	Залік та екзамен

В.о. завідувача кафедри

Тетяна ІВАНЕЦЬ

Гарант ОП

Богдан СЛЮЩИНСЬКИЙ